

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

**ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ СПІЛКУВАННЯ

для студентів

**Освітньої програми:
Рівня вищої освіти:
на здобуття освітнього ступеню:
за спеціальністю:
галузі знань:**

Психологія
першого (бакалаврського)
бакалавр
053 Психологія
05 Соціальні та поведінкові науки

Рівне – 2020

Робоча програма: Психологія спілкування
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія

Розробник: к.психол.наук, доц.Терновик Н.А.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології

Протокол від 27 серпня 2020 р. № 1

Завідувач кафедри _____ доц. Михальчук Ю.О.
(підпис)

Схвалено навчально-методичною комісією педагогічного факультету

Протокол від 27 серпня 2020 р. № 1

Голова _____ доц. Хом'як О.А.
(підпис)

Гарант освітньо-професійної програми «Психологія» зі спеціальності 053 Психологія у
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки рівня вищої освіти першого
(бакалаврського)

доц. Мороз О.І. _____

(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Рівень вищої освіти, Галузь знань, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3/ 3 Загальна кількість годин (денна/заочна форми навчання) – 90/90 Кількість змістових модулів – 3	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки Спеціальність: 053 Психологія	Нормативна	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
		год. 16	год.4
		Практичні, семінарські	
		год. 14	год.4
		Самостійна робота	
		год. 60	82 год.
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю 2-й семестр: іспит	

2. Мета та завдання курсу

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія спілкування» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 053 Психологія за освітньо-професійною програмою Психологія.

Мета: сформувати у майбутніх фахівців уявлення про теоретичні та методологічні аспекти процесу спілкування, придбання навичок ефективного спілкування, запобігання конфліктам і оптимізації професійної діяльності.

Завдання: ознайомити студентів із теоретичними та методологічними основами психології спілкування; сприяти оволодінню понятійним апаратом науки; збагатити уявлення студентів щодо способів та комплексів психотехнічних вправ, що дають можливість певною мірою ефективно спілкуватися; навчити практично застосовувати різні концепції, методи та прийоми спілкування з урахуванням психологічних закономірностей розвитку особистості в умовах навчально-виховного процесу та його цілей; сформувати основні правила підготовки і проведення ділових заходів, підвищувати свої професійні вміння на основі систематичної роботи з науковою літературою та вивчення здобутків науки на сучасному етапі її розвитку. Знання, здобуті при вивченні курсу «Психологія спілкування» є підґрунтям для подальшої поглибленої фахової спеціалізації практичних психологів.

Майбутні психологи навчатимуться:

- аналітично мислити, бути проникливим та об'єктивним, прагнути до наукових пошуків оптимальних рішень і творчої взаємодії із суб'єктами, групами, організаціями;
- ефективно впливати на індивіда, соціальну групу;
- застосовувати нові технології та інновації в усіх сферах професійної діяльності;
- забезпечувати ефективність психодіагностики, корекції та реабілітації окремих осіб, соціальних груп;
- вдосконалювати навички до саморозвитку, розширення свого кругозору, підвищення професійної майстерності на основі самоосвіти;
- знати види та функції спілкування;
- тлумачити комунікативну, перцептивну та інтерактивну сторони спілкування;
- враховувати специфіку психологічного впливу при встановленні міжособистісних контактів;
- використовувати різні прийоми та способи нейтралізації маніпулятивного впливу при контакті;
- за результатами аналізу психологічної літератури знати обов'язкові правила проведення ділових зустрічей;
- враховувати закономірності впливу культури та традицій зарубіжних партнерів на процес спілкування;
- визначати провідні системи сприймання людини та використовувати ці знання з метою налагодження ефективного спілкування та взаємодії;
- аналізувати та творчо застосовувати провідний досвід проведення зустрічей, нарад, дискусій, переговорів, презентацій, офіційних прийомів;
- враховувати співвідношення й особливості вербальної й невербальної сторін комунікації, їх специфіку в міжособистісному спілкуванні.

Під час лекційних та практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти, майбутні психологи **набувають таких програмних компетентностей: ЗКЗ (загальні компетентності), СК (спеціальні, фахові, предметні компетентності).**

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії,

ЗК9. Здатність працювати в команді.

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

Результати навчання за дисципліною

Опанувавши дисципліну, студенти повинні мати такі **програмні результати навчання:**

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника

ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи психології спілкування

Тема 1. Предмет, методологічні основи та завдання психології спілкування. Сутність, об'єкт і предмет психології спілкування. Поняття «спілкування» та «комунікація», «комунікативний процес». Структура, основні функції й види комунікацій. Співвідношення й особливості вербальної й невербальної сторін комунікації, їхня специфіка в міжособистісному спілкуванні.

Література: основна [1, 3, 8, 17, 24] допоміжна [5, 7, 12, 21]

Тема 2. Розвиток спілкування в онтогенезі. Етапи оволодіння процесом комунікації в онтогенезі. Фізіологічні механізми мовлення. Спілкування як перша соціальна потреба..

Література: основна [2, 5, 10, 11] допоміжна [6, 8, 14, 17]

Тема 3. Методи психології спілкування. Загальнопсихологічні методи психології спілкування. Тест для визначення психологічної діяльності, а також індивідуальних властивостей особистості, які характеризують поведінку та спілкування. Методика діагностики оцінки самоконтролю у спілкуванні М. Снайдера. Методика виявлення «Комунікативних та організаторських схильностей» (КОС-2). Методика Г. Айзенка – ЕРІ. Методика ясності Я-концепції Кемпбелла. «Самоактуалізаційний тест» Л. Гозмана, М. Кроза, М. Латинської.

Література: основна [3, 4, 8, 12] допоміжна [5, 6, 13, 22]

Змістовий модуль 2. Основні психологічні характеристики спілкування

Тема 4. Класифікація видів та функцій спілкування. Соціально орієнтоване спілкування та особистісно-орієнтоване спілкування. Види спілкування та їх особливості Класи функцій спілкування за Б.Ф. Ломовим.

Література: основна [8, 17, 18, 24] допоміжна [7, 13, 19]

Тема 5. Стратегії та стилі спілкування. Стратегії спілкування людини в міжособистісній взаємодії: співробітництво, суперництво, компроміс, пристосування, уникання. Типи комунікабельності людей. Модель комунікативної комунікації. Індивідуальні стилі спілкування.

Література: основна [2, 15, 21] допоміжна [5, 8, 13]

Тема 6. Спілкування як обмін інформацією. Специфіка процесу обміну інформацією. Структура, основні функції й види комунікацій. Значення й необхідність комунікативних ролей. Основні елементи комунікації. Прийоми ефективного слухання.

Література: основна [3, 8, 17, 22] допоміжна [20, 26]

Тема 7. Спілкування як взаємодія. Теорії міжособистісної взаємодії. Різновиди міжособистісних контактів. Механізм та види соціальної взаємодії. Психологічний вплив при особистісній взаємодії. Рольова поведінка особистості в спілкуванні. Аналіз класифікації типів взаємодії.

Література: основна [4, 7, 10, 13] допоміжна [6, 12, 17]

Тема 8. Спілкування як розуміння та сприйняття одне одного. Перцептивні механізми спілкування: каузальна атрибуція, ідентифікація, рефлексія, емпатія. Роль ефекту сприйняття в спілкуванні. Ефекти й помилки міжособистісного сприйняття. Роль емоцій у спілкуванні. Феномени атракції і їхнє значення в спілкуванні.

Література: основна [4, 9, 12, 16, 19] допоміжна [2, 7, 23]

Змістовий модуль 3. Актуальні проблеми психології спілкування

Тема 9. Конфліктне спілкування. Стадії розвитку конфлікту. Явище утрудненого спілкування і його місце у структурі соціально-психологічної проблематики. Комунікативні бар'єри як вияв крайнього ступеня утрудненості спілкування. Особливості поведінки і конфліктній ситуації. Основні способи оптимізації міжособистісної комунікації.

Література: основна [3, 8, 17, 18] допоміжна [5, 11, 19]

Тема 10. Правила проведення ділових зустрічей. Прийоми створення атмосфери взаємної довіри. Уміння вислуховувати пояснення. Психотехніки постановки питань. Фіксація отриманої інформації.

Література: основна [1, 9, 16, 22] допоміжна [7, 9, 12, 18]

Тема 11. Способи нейтралізації маніпулятивного впливу. Феномен зворотного зв'язка в міжособистісному спілкуванні. Труднощі міжособистісного спілкування. Ознаки маніпулятивного впливу. Види та механізми маніпулятивного впливу. Види психологічного захисту від маніпулятивного впливу. Алгоритм ведення конструктивного діалогу та техніки реагування.

Література: основна [3, 4, 8, 12] допоміжна [5, 6, 13, 22]

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Науково-теоретичні засади педагогічної психології як науки												
Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогічної психології												
Тема 1. Предмет, методологічні основи та завдання психології спілкування.	8	2				6	8					8
Тема 2. Розвиток спілкування в онтогенезі.	8		2			6	8					8
Тема 3. Методи психології спілкування.	8		2			6	10	2				8
Разом за змістовим модулем 1	24	2	4			18	26	2				24
Змістовий модуль 2. Основні психологічні характеристики спілкування												
Тема 4. Класифікація видів та функцій спілкування.	8	2				6	10	2				8
Тема 5. Стратегії та стилі спілкування.	8	2				6	10		2			8
Тема 6. Спілкування як обмін інформацією.	8	2				6	8					8
Тема 7. Спілкування як взаємодія.	10	2	2			6	8					8
Тема 8. Спілкування як розуміння та сприйняття одне одного.	10	2	2			6	8					8
Разом за змістовим модулем 2	44	10	4			30	44	2	2			40
Змістовий модуль 3. Актуальні проблеми психології спілкування												
Тема 9. Конфліктне спілкування.	10	2	2			6	10		2			8
Тема 10. Правила проведення ділових зустрічей.	6		2			4	8					8
Тема 11. Способи нейтралізації маніпулятивного впливу.	6	2	2			2	2					2

Разом за змістовим модулем 2	22	4	6			12	20		2			18
РАЗОМ	90	16	14			60	90	4	4			82

5.Теми практичних занять (14/4)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, методологічні основи та завдання психології спілкування.	-/-
2	Розвиток спілкування в онтогенезі.	2/-
3	Методи психології спілкування.	2/-
4	Класифікація видів та функцій спілкування.	-/-
5	Стратегії та стилі спілкування.	-/2
6	Спілкування як обмін інформацією.	-/-
7	Спілкування як взаємодія.	2/-
8	Спілкування як розуміння та сприйняття одне одного.	2/-
9	Конфліктне спілкування.	2/2
10	Правила проведення ділових зустрічей.	2/-
11	Способи нейтралізації маніпулятивного впливу.	2/-
	Разом	14/4

5. Самостійна робота (60/82 год.)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
1	Ознайомитися з сутністю, об'єктом і предметом психології спілкування.	5	6
2	Розкрити методологічні принципи психології спілкування.	5	6
3	Здійснити аналіз завдань психології спілкування.	5	6
4	Розглянути структуру та функції спілкування.	5	6
5	Ознайомитися з методами психології особистості.	5	6
6	Ознайомитися з стратегіями спілкування людини в міжособистісній взаємодії в науковій психології.	5	6
7	Здійснити аналіз типів комунікабельності людей.	5	6
8	Проаналізувати авторитарне, демократичне, ліберальне спілкування.	5	6
9	Розкрити параметри визначення стилю спілкування вчителя з класом.	5	6
10	З'ясувати тип діяльності вчителя в залежності від ставлення до роботи (В.М. Сорока-Росінський, Є.Г. Костянкін).	5	6
11	Визначити основні ознаки конфліктного спілкування.	5	6
12	Встановити особливості поведінки і конфліктній ситуації.	3	6
13	Здійснити аналіз видів психологічного захисту від маніпулятивного впливу.	2	10
	Разом	60	82

6. Завдання для опрацювання тем дисципліни

Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань	Форми контролю	Література	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Психологічна сутність педагогічної діяльності.				
Тема 1. Предмет, методологічні основи та завдання психології спілкування.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, реферат «Види психологічного впливу в процесі спілкування.».	основна [1, 3, 8, 17, 24] допоміжна [5, 7, 12, 21]	5
Тема 2. Розвиток спілкування в онтогенезі.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, психологічне есе на тему: «Спілкування як перша соціальна потреба».	основна [2, 5, 10, 11] допоміжна [6, 8, 14, 17]	5
Тема 3. Методи психології спілкування.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття;	Експрес опитування, складання термінологічного словника, опрацювання методик «Особистісний опитувальник Г. Шмишека», «Методика діагностики оцінки самоконтролю у спілкуванні М. Снайдера».	основна [3, 4, 8, 12] допоміжна [5, 6, 13, 22]	5
Тема 4. Класифікація видів та функцій спілкування.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, опрацювання методики;	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, опрацювання методики виявлення	основна [8, 17, 18, 24] допоміжна [7, 13, 19]	5

		«Комунікативних та організаторських схильностей» (КОС-2).		
Тема 5. Стратегії та стилі спілкування.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, психологічне есе на тему: «Стратегії спілкування людини в міжособистісній взаємодії».	основна [2, 15, 21] допоміжна [5, 8, 13]	5
Тема 6. Спілкування як обмін інформацією.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, опрацювання методики ясності Я-концепції особистості Кемпбелла.	основна [3, 8, 17, 22] допоміжна [20, 26]	5
Тема 7. Спілкування як взаємодія.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, реферат / презентація «Психологічний вплив при особистісній взаємодії».	основна [4, 7, 10, 13] допоміжна [6, 12, 17]	5
Тема 8. Спілкування як розуміння та сприйняття одне одного.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, реферат / презентація «Ефекти й	основна [4, 9, 12, 16, 19] допоміжна [2, 7, 23]	5

		помилки міжособистісного сприйняття».		
Тема 9. Конфліктне спілкування.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, опрацювання методики «Методика діагностики стратегій розв'язання конфліктних ситуацій Д.Джонсона», методика «Управління міжособистісними конфліктами» (Д.Веттен, К.Камерон)	основна [3, 8, 17, 18] допоміжна [5, 11, 19]	5
Тема 10. Правила проведення ділових зустрічей.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, реферат / презентація «Прийоми формування позитивного першого враження».	основна [1, 9, 16, 22] допоміжна [7, 9, 12, 18]	5
Тема 11. Способи нейтралізації маніпулятивного впливу.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка практичного заняття	Експрес опитування, складання термінологічного словника, підготовка тестів, психологічне есе на тему «Види психологічного захисту від маніпулятивного впливу».	основна [3, 4, 8, 12] допоміжна [5, 6, 13, 22]	10

7. Індивідуальні завдання.

1) підготовка реферативного повідомлення / презентації на тему (на вибір студента):

1. Структура та функції спілкування.
 2. Комунікативна сторона спілкування. Форми комунікації.
 3. Види психологічного впливу в процесі спілкування.
 4. Стратегії спілкування людини в міжособистісній взаємодії.
 5. Типи комунікабельності людей.
 6. Авторитарне, демократичне, ліберальне спілкування.
 7. Специфіка процесу обміну інформацією.
 8. Структура, основні функції й види комунікацій.
 9. Значення й необхідність комунікативних ролей.
 10. Комунікативні бар'єри (професійні, значеннєві, організаційні, індивідуально-психологічні й ін.)
 11. Правила подачі зворотного зв'язку.
 12. Прийоми ефективного слухання та говоріння
- 2) підготовка психодіагностичних методик (5-7) для діагностики спілкування.

8.Методи навчання

- I. Організація, самоорганізація та здійснення навчально-пізнавальної діяльності за джерелом передання і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення, інструктаж) і практичні (вправи, алгоритмізація, практична робота, активне соціально-психологічне навчання); за ступенем самостійності мислення студентів: репродуктивні і творчі методи; за логікою передання і сприймання навчальної інформації: індуктивні (узагальнення), дедуктивні(конкретизація), аналітичні, синтетичні – навчальний аналіз, синтез, установлення причинно-наслідкових зв'язків; за ступенем керівництва навчальною роботою студентів: самостійна робота студентів, робота з книгою.
- II. Стимулювання та мотивація навчально-пізнавальної діяльності.
Дидактичні (ділові, ситуативно-рольові та ін.) ігри, навчальні дискусії, інтерактивні методи навчання.
- III. Контроль і самоконтроль, аналіз та оцінювання результатів навчання. Індивідуальне і фронтальне опитування, письмові контрольні роботи.

9. Методи контролю

- Поточне тестування.
- Перевірка завдань самостійної роботи.
- Перевірка індивідуальної роботи.
- Поточний контроль.
- Семестрова форма контролю.

10. Питання до іспиту з курсу

1. Предмет, методологічні основи та завдання психології спілкування.
2. Поняття про спілкування.
3. Предмет психології спілкування.
4. Спілкування як сторона діяльності, а діяльність як умова спілкування.
5. Структура та функції спілкування.
6. Комунікативна сторона спілкування.
7. Форми комунікації.
8. Види психологічного впливу в процесі спілкування.
9. Розвиток спілкування в онтогенезі.
10. Домовленнєвий етап оволодіння процесом комунікації в онтогенезі.
11. Етап початкового оволодіння мовою в онтогенезі.

12. Етап оволодіння граматичною структурою мови в онтогенезі.
13. Фізіологічні механізми мовлення.
14. Спілкування як перша соціальна потреба.
15. Методи психології спілкування.
16. Загальнопсихологічні методи психології спілкування.
17. Особистісний опитувальник Г. Шмишека.
18. Методика діагностики оцінки самоконтролю у спілкуванні М. Снайдера.
19. Методика виявлення «Комунікативних та організаторських схильностей» (КОС-2).
20. Методика ясності Я-концепції особистості Кемпбелла.
21. Засоби та основні форми спілкування.
22. Вербальні засоби спілкування.
23. Голосові характеристики мови.
24. Оптико-кінетична система невербальної комунікації.
25. Паралінгвістична система невербальної комунікації.
26. Екстралінгвістична знакова система невербальної комунікації.
27. Психологія жестикуляції.
28. Стратегії та стилі спілкування.
29. Стратегії спілкування людини в міжособистісній взаємодії.
30. Типи комунікабельності людей.
31. Авторитарне, демократичне, ліберальне спілкування.
32. Параметри визначення стилю спілкування вчителя з класом.
33. Тип діяльності вчителя в залежності від ставлення до роботи (В.М. Сорока-Росінський, Є.Г. Костянкін).
34. Спілкування як обмін інформацією.
35. Специфіка процесу обміну інформацією.
36. Структура, основні функції й види комунікацій.
37. Значення й необхідність комунікативних ролей.
38. Комунікативні бар'єри (професійні, значеннєві, організаційні, індивідуально-психологічні й ін.)
39. Правила подачі зворотного зв'язку.
40. Прийоми ефективного слухання та говоріння.
41. Спілкування як взаємодія.
42. Принципи й типи взаємодій.
43. Теорії міжособистісної взаємодії.
44. Різновиди міжособистісних контактів.
45. Взаємодія як організація діяльності.
46. Механізм та види соціальної взаємодії.
47. Психологічний вплив при особистісній взаємодії.
48. Спілкування як розуміння та сприйняття одне одного.
49. Перцептивні механізми спілкування: каузальна атрибуція, ідентифікація, рефлексія, емпатія.
50. Візуальна психодіагностика.
51. Ефекти й помилки міжособистісного сприйняття.
52. Забобони й упередження, їхні психологічні джерела.
53. Феномени атракції і їхнє значення в спілкуванні.
54. Конфліктне спілкування.
55. Стадії розвитку конфлікту.
56. Явище утрудненого спілкування і його місце у структурі соціальнопсихологічної проблематики.
57. Особливості поведінки в конфліктній ситуації.
58. Класифікація типів труднощів спілкування.
59. Основні способи оптимізації міжособистісної комунікації.

60. Правила проведення ділових зустрічей.
61. Види ділових бесід.
62. Правила підготовки та проведення бесід.
63. Прийоми формування позитивного першого враження.
64. Ставлення до ділової критики.
65. Способи висловлення невдоволення та критики.
66. Способи нейтралізації маніпулятивного впливу.
67. Труднощі міжособистісного спілкування.
68. Ознаки, види та механізми маніпулятивного впливу.
69. Види психологічного захисту від маніпулятивного впливу.
70. Алгоритми уникнення протистояння і ведення конструктивного діалогу та техніки реагування.
71. Спілкування як базова категорія в психології.
72. Функції та структура спілкування.
73. Особливості психічних процесів в умовах спілкування.
74. Сприйняття та оцінка партнерами один одного.
75. Обмін інформацією в спілкуванні.
76. Організація взаємодії комунікантів.
77. Форми ділового спілкування.
78. Сценарії і механізми взаємодії в спілкуванні.
79. Психологічна культура процесу спілкування.
80. Захист від некоректних співрозмовників.
81. Невербальні засоби спілкування.
82. Поняття про комунікацію та її різновиди.
83. Феномен каузальної атрибуції та його місце в структурі соціальнопсихологічної проблематики.
84. Механізми взаєморозуміння.
85. Точність міжособистісної перцепції.
86. Психологічні способи впливу в процесі спілкування.
87. Розвиток спілкування в онтогенезі.
88. Особливості мовної комунікації, її різновиди.
89. Складові моделі мовного комунікативного процесу.
90. Особливості ділового листування як форми ділового спілкування.
91. Паралінгвістика як форма невербальної комунікації.
92. Проксеміка як форма невербальної комунікації.
93. Кінестетика як форма невербальної комунікації.
94. Поняття та зовнішні фактори міжособистісної атракції.
95. Внутрішні фактори міжособистісної атракції.
96. Маніпулятивний вплив в міжособистісному спілкуванні.
97. Візуальне спілкування як форма невербальної комунікації.
98. Комунікативні бар'єри спілкування, їх класифікація.
99. Основні способи оптимізації міжособистісної комунікації.
100. Складові маніпулятивного впливу.
101. Захисні дії в умовах маніпулятивного впливу.
102. Використання метамоделі в міжособистісному спілкуванні.
103. Модель Мілтона.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування, самостійна робота, індивідуальна робота											Підсумковий контроль / іспит	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2.					Змістовий модуль 3.				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10		

T1, T2 ... T6 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методична література:

1. Підручники.
2. Роздатковий матеріал. Психокорекційні ситуації, вправи, тренінги.
3. Мультимедійні засоби. Презентації.

13. Рекомендована література

13.1.Базова

1. Авраменко О. О., Яковенко Л. В., Шийка В. Я Ділове спілкування: Навчальний посібник. / За наук. ред. О. О. Авраменко. – Івано-Франківськ, «ЛілеяНВ», – 2015. – 160 с.
[http://umo.edu.ua/images/content/depozitar/navichki_pracevlasht/dilove_spilkuv_1 .pdf](http://umo.edu.ua/images/content/depozitar/navichki_pracevlasht/dilove_spilkuv_1.pdf)
2. Андреева Г.М. Социальная психология / Г.М. Андреева. – М.: Аспект Пресс, 2007. – 366с.
3. Адаир Д. Эффективная коммуникация / Д. Адаир. – М.: Эксмо, 2006 – 240с.
4. Баева О.А. Ораторское искусство и деловое общение. Уч. пособ. 2-е изд., испр. / О.А. Баева. – Мн.: ООО «Новое знание», 2001 – 328 с.
5. Барташев А.В. Психология личности и общения / А.В. Барташов. – М.: ВЛАДОС, 2005. – 98с. 28

6. Батаршев А.В. Психодиагностика способности к общению, или Как определить организаторские и коммуникативные качества личности / А.В.Батаршев. – М.:ВЛАДОС, 2001. – 176 с.
7. Биркенбиль В.Ф. Искусство залавать вопросы: тренинг для успешного ведения переговоров / В.Ф. Биркенбиль. – М.:Интерэкспорт, 2005. – 185 с.
8. Битянова М.Р. Социальная психология: наука, практика и образ мыслей / М.Р. Битянова. – М.: ЭКСМО-Пресс, 2006. – 263с.
9. Бороздина Г.В. Психология делового общения / Г.В. Бороздина. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 294с.
10. Вердербер Р. Психология общения: тайны эффективного взаимодействия / Вердербер. – СПб.: Прайм-ЭВРОЗНАК, 2003. – 453 с.
11. Добротворский И.Л. Новейшие психотехнологии влияния на людей / И.Л. Добротворский. – М.: КСП+, 2002. – 238 с.
12. Ильин Е.П. Психология общения и межличностных отношений / Е.П. Ильин. – СПб.:Питер, 2009. – 576 с.
13. Карнеги Д. Как наслаждаться жизнью и получать удовольствие от работы. / Д. Карнеги; пер. с англ. Ю.И. Нецадим. – 2-е изд. – Минск: Попурри, 2008. – 240 с.
14. Коддлер И. Успешная презентация / И. Коддлер. – М.:ОЛМА-ПРЕСС, 2003. – 620 с.
15. Коваленко А.Б. Психологія міжособистісного взаєморозуміння: підручник./ А.Б. Коваленко. – К.: ВПЦ „Київ. ун-т”, 2010. – 215 с.
16. Летягина С.К. Развитие умений и навыков эффективного общения / С.К. Летягина. – Саратов, 2001. – 40 с.
17. Ломачинська І.М. Основи корпоративної культури: навч. посіб./ І.М. Ломачинська. – К.: Ун-т "Україна", 2016. – 280 с.
18. Митина Л.М. Психология развития конкурентоспособной личности / Л.М. Митина. М М.: Издательство Московского психолого-социального института, 2004. М 400с.
19. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія професійної комунікації: навч. посіб. / Л.Е. Орбан-Лембрик. – Чернівці: Книги-XXI, 2010. – 528 с.
20. Опалюк О.М. Культура спілкування. Психологічні основи професійного спілкування: навч.- метод. посіб. / О.М. Опалюк. – Кам'янець-Подільський: МЕДОБОРИ, 2004. – 192 с.
21. Психология и этика делового общения / Под редакцией проф. В.Н. Лавриненко, М.: ЮНИТИ, 2000. – 327с.
22. Панфилова А. Деловая коммуникация в профессиональной деятельности / А. Панфилова. – М.: Знание, 2005. – 495с.
23. Психология и этика делового общения: учебник / В.Н. Лавриненко. 4-е изд, пер. и доп., М.:Юнити, 2005. [Электронный ресурс]: Режим доступа: [www.hnu.docdat.com/ does/ index- 278387/html](http://www.hnu.docdat.com/does/index-278387/html).
24. Почепцов Г.Г. Соціальний інжиніринг: соціо- і психотехніки управління великими масами людей / Г. Почепцов. – Київ: Альтерпрес, 2010. – 253 с.
25. Професійна етика публічної служби та запобігання конфлікту інтересів. Навчальний посібник. – К.: 2010. – 67 с.
26. Снетков В.М. Психология коммуникации в организациях / В.М. Снетков. – М.: Инс-т гум. иссл-й, 2002. – 177 с.
27. Сатир В. Коммуникация в психотерапии / В. Сатир. – М.: ВЛАДОС, 2008. – 78 с.
28. Сопер П. Основы искусства речи / П. Сопер. – М.: Прогресс, 1992. – 416с.
29. Столяренко Л.Д. Психология общения: учебник / Л.Д. Столяренко, С.И. Самыгин. – Ростов н/Д.: Феникс, 2013. – 317 с.
30. Столяренко Л.Д. Психология и этика деловых отношений / Л.Д. Столяренко. – Ростов н/Д.: Феникс, 2003. – 276 с.

31. Снетков В.М. Психология коммуникации в организациях: Учебное пособие / В.М. Снетков. – СПб.: Изд-во С-Петербур. ун-та, 2000. – 112 с.
32. Сугестивні технології маніпулятивного впливу: навч. посіб. / В.М. Петрик, М.М. Присяжнюк, Л.Ф. Компанцева, Є.Д. Скулиш, О.Д. Бойко, В.В. Остроухов; за заг. ред. Є.Д. Скулиша. – К.: Наук. вид. відділ НА СБ України, 2010. – 248с.
33. Філоненко М.М. Психологія спілкування: навчальний посібник/ М.М. Філоненко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 224с. [file:///D:/User/Downloads/24_-_%20\(1\).pdf](file:///D:/User/Downloads/24_-_%20(1).pdf)
34. Фадеева Е.И. Лабиринты общения: Учебно-методическое пособие / Е.И. Фадеева. – М.: ЦГЛ, 2003. – 96 с.
35. Цимбалюк І.М. Психологія спілкування: Навч. посібник. / І.М. Цимбалюк. – К.:ВД «Професіонал», 2004. – 304 с.
36. Чалдини Р. Психология влияния. Убеждай, воздействуй, защищайся. 5-у изд. – СПб.: Питер, 2011. – 336 с. <http://lovereads.me/read/66048/2>
37. Чуфаровский Ю.Д. Психология общения в становлении и формировании личности. 2-е изд. / Ю.Д. Чуфаровский. – М.: Мысль, 2004 – 208с.
38. Alm D. On the reasonableness of moral judgments / D. Alm // Social theory and practice. – Tallahassee, 2000. – V. 26. – №2. – P. 251-277.
39. Bell B. S., Wiechmann D., Ryan A. M. Consequences of organizational justice expectations in a selection system / B.S. Bell, D. Wiechmann, A.M. Ryan // Journal of Applied Psychology. – 2006. – V. 91. – P. 455-466.
40. De Cremer D., Ruiters R.A.G. Emotional reactions toward procedural fairness as a function of negative information / D. De Cremer, R.A.G. Ruiters // The Journal of Social Psychology. – 2003. – V. 143. – P. 793-795.
41. Maes J., Kals E. Justice beliefs in school: distinguishing ultimate and immanent justice / J. Maes J., E. Kals // Social Justice Research. – 2002. – V. 15. – P. 227-244.
42. Skitka L.J. Of different minds: an accessible identity model of justice reasoning / L.J. Skitka // Personality and Social Psychology Review. – 2003. – V. 28. – P. 286-297.

13.2 Допоміжна

1. Аминов И.И. Психология делового общения. - М.: Омега – Л, 2009. www.twirpx.com/file/575990/
2. Авраменко О. О., Яковенко Л. В., Шийка В. Я Ділове спілкування: Навчальний посібник. /
3. Бильданова В.Р. Основы психической саморегуляции: Учебное пособие для студентов высш. учеб. заведений. 2-е изд., доп. / В.Р. Бильданова, Г.Р. Шагивалеева – Елабуга: Изд-во ЕГПУ, 2009. – 116
4. За наук. ред. О. О. Авраменко. – Івано-Франківськ, «ЛілеяНВ», – 2015. – 160 с. http://umo.edu.ua/images/content/depozitar/navichki_pracevlasht/dilove_spilkuv_1.pdf
5. Головаха Є.І., Паніна Н.В. Психологія людського взаєморозуміння. – 2-е вид. зі змінами та доп. – К.: Україна – Інститут соціології НАН України. 2002. – 223 с. <http://i-soc.com.ua/assets/files/book/golovaha/gpcv.pdf>
6. Ділові контакти з іноземними партнерами: Навч.-практ. посібник для бізнесмена. – К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2004. – 284с.
7. Етика ділового спілкування: навчальний посібник для вузів / за ред. Т.Б. Гриценко, Т.Д. Іщенко, Т.Ф. Мельничук. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 344с. http://www.cul.com.ua/preview/Etika_dilovogo_spilku_Gricenko.pdf
8. Ковальчук А.С. Основы делового общения: учеб. пособие для студ. вузов. - М.: Дашков и К, 2007.
9. Ковальчук В. І. Проблеми управлінського лідерства в професійно-технічній освіті / В. І. Ковальчук // Вісн. післядиплом. освіти: Зб. наук. праць / Голов. ред. В. В. Олійник. – К.: Геопринт, 2009. – Вип. 11, ч. 1. – С. 101-111.

10. Мальханова И.А. Деловое общение: учеб. пособие для вузов. - М.: Академ. Проект: Трикста, 2005. - 224 с.
11. Мананикова Е. Н. Деловое общение: учеб. пособие для студ. экон. спец. - 2-е изд. - М. : Дашков и К, 2010.
12. Мерманн Элизабет. Коммуникация и коммуникабельность: Издательство: Харьков: Изд-во Гуманитарный Центр, 2007. – 296 с.
13. Москаленко В.В. Соціальна психологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В.В. Москаленко ; М-во освіти і науки України, Акад. пед. наук України. – К.: Центр навч. літератури, 2005. – 623 с. http://www.dut.edu.ua/uploads/l_1473_26865900.pdf
14. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : підручник : у двох книгах / Л. Е. Орбан-Лембрик. – К. : Либідь. Кн.1 : Соціальна психологія особистості і спілкування. – 2004. – 576 с. www.twirpx.com/file/1812798/
15. Палеха Ю.І. Етика ділових відносин: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.; М-во освіти і науки України / Ю.І. Палеха. – К.: Кондор, 2008.– 356с. http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/KONDOR1/CD/ETUKA_DV.pdf
16. Прохоренко Т. Г. Лідерство як форма самоствердження особистості в малій групі. / Прохоренко Т. Г., Зборовська О. П., Носирева Г. А. –Вісник Міжнародного Слов'янського університету: український науковотеоретичний журнал. Ювілейний випуск. – Харків, 2008. – С. 12–18.
17. Психологічний клімат колективу / Упоряд.: О.Марінушкіна, за заг. ред. С. Максименко, О. Главник – К.: Главник, 2004. – 96 с.
18. Семиченко В.А. Психология общения.— К.: «Магістр-S» 1998г. - 152с.
19. Шовкун І.Г. Основи ділової комунікації:Практикум з навчального курсу «Основи ділової комунікації».-Запоріжжя:ЗНУ,2013. http://umo.edu.ua/images/content/depozitar/navichki_pracevlasht/dilove_spilkuv_1.pdf
20. Хміль Ф.І. Ділове спілкування: навчальний посібник для вузів/ Ф.І. Хміль. – К.: Академвидав, 2004. – 280 с.
21. Хміль Ф. І. Основи менеджменту: Підручник / Ф. І. Хміль. – К.: Академвидав, 2003. – 608 с.
22. Шеклтон В. Психология лидерства в бизнесе / В. Шеклтон. – СПб.: Питер, 2003. – 222с.
23. Stahl T., Vermunt R., Ellemers N. Reaction to outgroup authorities' decisions: the role of expected bias, procedural fairness and outcome favorability /T. Stahl, R. Vermunt, N. Ellemers // Group Processes & Intergroup Relations. – 2008. – V. II. – P. 281-299.
24. Tropp L.R. The psychological impact of prejudice: implications for intergroup contact / L.R. Tropp // Group Processes & Intergroup Relations. – 2003. – V. 6. – P. 131-149.
25. Tyler T.R. Procedural justice, identity and deference to the law: what shapes rule-following in a period of transition? / T.R. Tyler // Australian Journal of Psychology. – 2009. – V. 61. – P. 32-39.
26. Tyler T.R. Restorative justice and procedural justice: dealing with rule breaking / T.R. Tyler // Journal of Social Issues. – 2006. – V. 62. – P. 307-326.
27. Tyler T.R. The psychology of procedural justice: a test of the group-value model / T.R. Tyler // Journal of Personality and Social Psychology. – 1989. – V. 57. – P. 830-838.
28. Wenzel M. Justice and identity: the significance of inclusion for perceptions of entitlement and the justice motive / M. Wenzel // Personality and Social Psychology Bulletin. – 2000. – V. 26. – P. 157-176.

14. Інформаційні ресурси

1. www.ebk.net.ua/Book
2. http://www.univertv.ru/video/psihologiya/socialnaya_psihologiya/doncov_kurs_lekcij_socialnaya_psihologiya/psihologiya_obweniya_i_verbalnaya_kommunikaciya/
3. <http://psylib.org.ua/books/andrg01/txt05.htm>

4. <http://svyato.su/9-chto-takoe-neverbalnaya-kommunikaciya.html>
5. <http://www.it-med.ru/library/v/verbalne.htm>
6. http://psihfak-mggu.narod.ru/materials/psihol_ob/ps_obsh.html
7. <http://lifeglobe.net/blogs/details?id=479>
8. <http://psyberia.ru/tests/gesture/>
9. http://soznaniye.at.ua/publ/teorija_lzhi/raspoznavanie_vranja_chast_1/2-1-0-4
10. www.twirpx.com/file/575990/
11. [http://umo.edu.ua/images/content/depozitar/navichki_pracevlasht/dilove_spilkuv_1 .pdf](http://umo.edu.ua/images/content/depozitar/navichki_pracevlasht/dilove_spilkuv_1.pdf)
12. http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/KONDOR1/CD/ETUKA_DV.pdf
13. <http://lovereads.me/read/66048/2>
14. http://www.cul.com.ua/preview/Etika_dilovogo_spilk_Gricenko.pdf